

Hodiny tělocviku jen z lavičky. Děti je tam často prosedí zbytečně, vyplynulo z výzkumu zástupce dětského ombudsmana

19.9.2025 - | Kancelář veřejného ochránce práv

Někdo zvládne stojku, jinému zdravotní stav dovolí třeba jen protahovací cviky. V tělesné výchově ale nejde pouze o sport a fyzické zdraví. Podle České školní inspekce pohybové aktivity přispívají i k rozvíjení sociálních a emočních dovedností. Proto je důležité, aby se do něj zapojilo co nejvíce dětí.

Jaká je ale skutečnost? Do jaké míry se hodin účastní děti se speciálními vzdělávacími potřebami, například s poruchou autistického spektra, pohybující se na vozíku nebo ty s astmatem? Nevyužívá se uvolňování z tělocviku nadbytečně? Tyto a další související oblasti zmapoval výzkum Kanceláře ombudsmana a dětského ombudsmana. Opírá se přitom o data získaná na konci školního roku 2023/24.

Na 349 školách zapojených do výzkumu bylo z tělocviku uvolněno dohromady 861 dětí. Ředitelé přibližně dvě třetiny z nich, zpravidla na základě lékařského posudku, uvolnili úplně, asi jednu třetinu částečně. *„To není příliš pozitivní zpráva. Pouze u zanedbatelného počtu žáků totiž existují důvody, které zcela vylučují jejich účast v tělocviku,“* domnívá se zástupce dětského ombudsmana Vít Alexander Schorm.

Právě lékařské posudky vyplynuly jako jedna z problematických oblastí. Žádný předpis totiž nepožaduje, aby lékaři uváděli, jaké aktivity jsou vlastně pro dítě nevhodné či rizikové. Značná část zkoumaných škol (39 %) tak nikdy nedostala jednoznačné vodítko, jak konkrétnímu žákovi přizpůsobit hodinu tělocviku na míru.

Trhlin v systému je ale více. Děti bývají častěji uvolněny, místo aby dostaly tzv. podpůrné opatření. Ve srovnání s ostatními předměty tato opatření školy využívají výrazně méně. Pokud na ně dojde, nejčastěji se jedná o zapojení asistenta pedagoga.

„Výsledky našeho výzkumu ukazují, že ani po osmi letech od zavedení inkluzivního vzdělávání zdaleka není začlenění dětí se speciálními vzdělávacími potřebami do hodin tělesné výchovy samozřejmostí,“ shrnul Schorm. Zároveň nastínil další plánované kroky: *„Naše závěry v první řadě prodiskutujeme s těmi, kterých se dotýkají nejvíc, tedy s lidmi s postižením, včetně samotných žáků. Následně navrhujeme konkrétní řešení nedostatků současného systému. Rovněž budeme usilovat o větší osvětu všech zúčastněných o tom, jak přistupovat k uvolňování z tělocviku. Mám na mysli zejména školy, školská poradenská zařízení, lékaře, rodiče i děti. V neposlední řadě také zvážíme možnost navrhnout změnu právní úpravy.“*

Uvolnění z vyučování tělesné výchovy

Ředitel školy může plně nebo částečně uvolnit žáka z vyučování tělesné výchovy. Činí tak na základě žádosti jeho zákonného zástupce. V případě uvolnění z vyučování po celé pololetí či delší dobu, je třeba předložit posudek registrujícího lékaře.

Částečné uvolnění

Žáci dochází na hodiny tělesné výchovy a s výjimkou zakázaných cvičení se plně účastní výuky a jsou z ní známkováni. Učitel pro ně může zvolit jinou vhodnou tělesnou aktivitu nebo jinou náhradní činnost (například zapisování údajů, měření času, tvorba překážkové dráhy, ohlašování startu sportovní disciplíny aj.)

Úplné uvolnění

Žáci v hodinách tělesné výchovy necvičí a nejsou z ní známkováni.

Podpůrná opatření definuje školský zákon.

Jsou to nezbytné úpravy ve vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami, které odpovídají mimo jiné jejich zdravotnímu stavu. Školy je poskytují bezplatně.

Příkladem podpůrného opatření je zapojení asistenta pedagoga; použití kompenzačních speciálních pomůcek; úprava organizace výuky či třeba komunikace přizpůsobená neslyšícím lidem.

- Uvolňování žáků z tělesné výchovy (výzkumná zpráva 2025)
- Uvolňování žáků z tělesné výchovy (fact sheet)
- Pojďme více začleňovat a méně uvolňovat děti z hodin tělesné výchovy! (tisková zpráva ze dne 4. 10. 2024)
- Metodický materiál Ministerstva školství k zařazování žáků a studentů s potřebou podpory do tělesné výchovy

https://www.ochrance.cz/aktualne/hodiny_telocviku_jen_z_lavicky-_deti_je_tam_casto_prosedi_zbytec_ne_vyplynulo_z_vyzkumu_zastupce_detskeho_ombudsmana